

Öğrenme Uygulama ve Araştırma Merkezi

Yapay Zekâ Bülteni + 2025/ 27

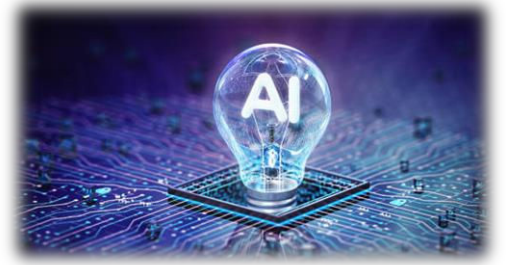

Yapay Zekâ'nın Seviyeleri

Günümüzde yapay zekâ teknolojisi hızla geliyor ve bu gelişimi anlamının en iyi yolu, yapay zekânın farklı seviyelerini tanımaktır. Bu seviyeler, bir sistemin ne kadar zeki olduğunu, hangi kapasitelere sahip olduğunu ve gelecekte nereye doğru evrilebileceğini gösterir. Aşağıdaki dört temel seviye, yapay zekânın bugünkü durumunu ve gelecekte ulaşabileceği noktaları sade bir şekilde ortaya koyar.

❖ Reaktif (Tepkisel) Yapay Zekâ

Reaktif yapay zekâlar en temel düzeydir. Sadece mevcut durumu analiz eder ve buna uygun tepki verirler; geçmiş hatırlama veya önceki deneyimlerden öğrenme yetenekleri yoktur. Satranç oynayan erken dönem bilgisayar programları buna örnektir: tahtayı görüp en iyi hamleyi seçebilirler fakat önceki oyunlardan hiçbir bilgi taşımazlar. Bu yüzden esneklikleri sınırlıdır ve karmaşık durumlara uyum sağlama becerileri düşüktür.

❖ Sınırlı Bellek (Limited Memory) Yapay Zekâ

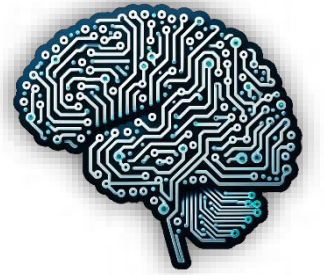
Günümüzün modern yapay zekâ sistemlerinin çoğu bu seviyededir. Bu sistemler, geçmiş verileri geçici olarak hafızalarında tutabilir ve kararlarını bu bilgilerle geliştirebilir. Örneğin otonom araçlar yakın geçmişteki

hız, frenleme veya araç hareketlerini takip ederek daha güvenli kararlar verir. Ancak bu hafıza sürekli değildir; ortam değiştiğinde sistem yeniden eğitime ihtiyaç duyar. Yani öğrenir ama insanlardaki gibi kalıcı bir hafızaya sahip değildir.

❖ Zihin Teorisi (Theory of Mind) Yapay Zekâ

Bu seviye gelecekte ulaşılması hedeflenen bir aşamadır. Zihin Teorisi'ne sahip bir yapay zekâ, insanların duygularını, niyetlerini ve sosyal davranışlarını anlayabilir. Bir kişinin üzgün, mutlu veya stresli olduğunu fark ederek buna uygun iletişim kurabilir. Bu seviyedeki yapay zekâ henüz gerçek hayatta yoktur; bilimsel araştırmalar devam etmektedir. Amaç, insanlarla doğal ve empatik bir şekilde etkileşim kurabilen makineler geliştirmektir.

❖ Özbilinçli (Self-Aware) Yapay Zekâ

Bu en gelişmiş ve tamamen teorik seviyedir. Öz bilinçli bir yapay zekâ, kendi varlığını ve iç durumunu anlayabilir; kendi hedeflerini ve ihtiyaçlarını kavrayabilir. Kısacası “ben” farkındalığı olan bir sistem düşünülür. Bu seviye şu an yalnızca bilim kurgu çalışmalarında görülür ve gerçek dünyada böyle bir teknoloji bulunmamaktadır. Aynı zamanda etik tartışmaların en yoğun olduğu aşamadır.